

HETI SZEMLE.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egy évre	— — — — —	3 frt — kr.
Félévre	— — — — —	1 frt 50 kr.
Negyedévre	— — — — —	— frt 75 kr.
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre	— — — — —	2 frt.

Felelős szerkesztő:

Dr. BUZA SÁNDOR.

A lap kiadója:

A „PÁZMÁNY-SAJTÓ.”

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések, stb. a „Pázmány-sajtó” címére küldendők. (Deák-tér 29. sz.)

Hirdetések jutányos árban vétetnek fel.

A lap megjelenik minden szerdán.

A helyzet képe.

(R.) A népek elégedetlensége, zugoló-dása és legtöbbször méltó kifakadása — azok ellen, kik sorsát intézni, azon javítani kötelességből hivatva vannak — a legtöbb-ször teljesen indokolt.

Az intéző körök rendszeresen a zöld asztal mellől teszik intézkedéseiket. Nem vesznek maguknak fáradságot a való helyzetről, az igazságról közvetlen meggyőződést szerezni.

A kényelem, melyet előnyös helyzetük nyújt nekik, visszatartja őket attól, hogy közvetlen tapasztalatot szerezzenek.

Tanácsadók, kiket többnyire az önző érdek szólaltat meg, hazugságaikkal, fondorlataikkal rendszeresen félrevezetik.

Igy aztán állandósítva lesz a panasz, az elégtelenség, az elkeseredés.

S csodálatos, mily könnyű lelkiismerettel veszik a hivatott intézők a felelősséget! Az hiszik, ha ők meg vannak elégedve sor-sukkal, alattvalóiknak sem lehet panaszuk. Vagy ha éppen kedvük van panaszkodni, hát tegyék, hisz azért alattvalók.

Hogy a törvény, jog, igazság mit parancsol nekik, erre nem érnek rá gondolkozni a jólét kedvteléseinek közepett.

A politikában csaknem közönségessé vált már a lelkiismeretlenség.

A szabadelvűséget egy banda képviseli.

Ez a hatalmat kezébe kaparította. És hogy azt megtarthassa, egyfelelő ámitással, másfelelő terrorizálással igyekszik elnémitani minden ellenhatást, kifogást és panaszt. Nehéz gazdasági válság fogyasztja a polgárok jövedelmét s a liberális állam e válságot kereskedelmi politikájával fokozza, ránk zudítván a külföld minden versenyét és a spekuláció minden szabadságát. Ekkor jönnek a pénzügyi miniszter és a szabadelvű párt s megszavaznak új kölesönöket és új adókat csakhogy a kormánynak legyen sok pénze hadseregére, új hivatalnok-tömegek kinevezésére és a szabadelvű párt kielégítésére, reklámra, választásokra. Milliók elszegényednek, százezrek meggazdagodnak. Ez a rendszer, ilyen az adórendszer, a földművelési és kereskedelmi politika, a hitelgazdaság és a közigazgatás, mely vidéken a polgárokat megnyuzza s az igazságszolgáltatás, mely vak, mert a szegény embert meg nem látja.

S a szegény nép tehetetlenségében vajjon mit tehet a hatalommal szemben? Nem sokat. Elpanaszolja baját, keserűségét, türi szegénységét, egyre mélyebben süllyed az adósságba az adó terhe miatt, s végre is, miután vallási békéje is megzavartatott, nem marad egyéb menedéke, mint földönfutóvá lenni, kivándorolni onnan, ahol többé nincsen számára hely, megélhetés, boldogulás.

Ilyen a helyzet képe jelenleg Magyarországon. Ily körülmények között készülnek

megülni az ország ezerévi fenállásának örömmünnepét!

Hát csak örüljenek, akik tudnak.

Mi ha tudnánk is örvendeni a nagy ünnepségnak, lehetetlen, hogy örvendjünk a jelen szomorú helyzetnek.

Komoly szavak

a szatmári róm. kath. egyházmegyei néptanítók segélyegyletének érdekében.

E lapok hasábjain legutóbb (41—42-ik szám.) két ízben volt szó a szatmári r. kath. egyházmegyei néptanítók segélyegyletéről.

Azt hisszük, elég közérdekű e tárgy, hogy vele bővebben is foglalkozzunk, annál is inkább, mivel öt vármegye kath. tanítóinak, azok özvegyei és árváinak jövő sorsáról, anyagi támogatásáról van szó.

Az országos nyugdíj-intézet elég mostoha volt a múltban a néptanítók iránt, mert tekintet nélkül a fizetésre, évi 300 forintban állapította meg a nyugdíj-összeg maximumát, a tulbiztosítás pedig oly fizetési kötelezettséggel járt, hogy ezen kedvezményt a jobb ellátásuk közül is vajmi kevesen vették igénybe.

Az 1891-ik évi új nyugdíj-törvény már kedvezőbb, mert a teljes fizetést biztosítja az ötödéves pótlékokkal együtt, melyet az 1893. évi törvény az ország összes tanítóira kiterjesztett.

Mondják, kiáltják százezer torokból,
S én nem találok mégse, nem sehol,
Harezol, esatázik, szenved ez a század
S az ember vérben gázol, fuldokol.

Gyürky Ödön.

P. Menyhárh László S. I. levele Afrikából.

A Dél-Afrika belsejében apostolkodó magyar híthirdető jezsuitától, P. Menyhárh Lászlótól, levél érkezett Kaloésára, melyet a „Kaloesai Néplap” után itt közlünk a mint következők:

San José, Boromában, afrikai Zambézia, 1895, ápril. 5.

Tekintetes Szerkesztő Ur!

Nagyon régen készülődöm már, hogy ígéretem szerint tek. Szerkesztő urnak s szíves közvetítésével felejtethetetlen kaloesai barátainak, ismerőseimnek s jótevőimnek írjak. Talán bosszankodnak is már reám, mintha megfeledkeztem volna önmagáról. S ha nem ismerik az itteni válságos körülményeket, igazuk van, — méltán rossz néven vehetik, hogy az, kivel oly sokszor s oly emlékeztető körülmények között érintkeztek s

TÁRCZA.

Dicunt pax et non est pax.

Mondják, hogy béke, béke van a földön,
S el is hiszik tán mind az emberek,
Nem száll magasra, föl, a lángok füstje
S a gyermek békén nyugton szendereg...
Mondják, kiáltják százezer torokból
S én nem találok mégse, nem, sehol,
Harezol, esatázik, szenved ez a század
S az ember vérben gázol, fuldokol...

Verejték árja nyalja, mossa lábam,
A cseppje véres, véres mindenik,
A dolgozó nép homlokáról hull le,
Pedig mi haszna fát, dolgozik?
A mit keresne elrabolják tőle,
Ágyura kell, fegyverre, ... el veled!
Ez hát a béke? ez az égi béke?
Nem, nem, a béke ilyen nem lehet!

Lánckokra verve látlak oh! szabadság!
Isten leánya, legszebb gyermeke,
Milliók viselnek ajkon, szívben senki,
Arezod fátlyallal, árnynyal fódve be!
Mért hulla hát a martiroknak vére
Áldozva érted annyi életet?
Ez hát a béke? ez az égi béke?
Nem, nem, a béke ilyen nem lehet!

Önkény az ur ma, bár törvénynek hívják,
Mely zsarnokol a népen, nemzetben,
Önkény! akárhogy légyen is nevezve
Ha nem a szent, az ős jogból terem...
Ha durva kézzel összetépi bennünk
Az Úr parancsát s a természetet.
Ez hát a béke? ez az égi béke?
Nem, nem, a béke ilyen nem lehet!

Lelkismeret te is lánckokba fűzve!
Szavad követni többé nem szabad,
Ki rád hallgat, kiben elég erős vagy,
Elitelt már, mint hitvány durva rab!
A melyen át az Úr beszél mi hozzánk
Ledöntni vágnak a szegletkövet,
Ez hát a béke? ez az égi béke?
Nem, nem, a béke ilyen nem lehet!

S rab vagy te is, oh rab, lelkem szerelme,
Egyházam, édes, drága, jó anyám!
Csörög a lánck, esikorog a durva bilines,
Bús zokogás a néma éjszakán —
Fejed, a béke-öre, hirdetője,
A porkoláb nép gúnyolt foglya lett, —
Ez hát a béke? ez az égi béke?
Nem, nem, a béke ilyen nem lehet!

Mondják, hogy béke, béke van a földön,
S el is hiszik tán mind az emberek,
Nem száll magasra föl a lángok füstje,
S a gyermek békén, nyugton szendereg!

Ezen kedvező nyugdíjazási feltételek mellett nem lehet esodálkozunk a felett, hogy az egyházmegye kath. tanítói nem veszik igénybe az egyházmegyei segély-egylet által biztosított előnyöket is.

Ámde ki biztosítja a tanítót, hogy meg fogja szerezhetni a 40 évi szolgálat után járó teljes nyugdíjat? Ugyan hányan fognak ahhoz juthatni? A statisztika elég szomorúan igazolja, hogy 80—90% nem éri meg ezt a kort. Az elhagyott és munkaképtelenné vált tanító tehát kénytelen megelégedni a szolgálati évek arányában megállapított % -al s az özvegy annak esekély felével. Vajjon nem tanácsos-e tehát ilyen körülmények között a jövőt szem előtt tartani s az eshetőségekkel szemben a családot biztosítani?

A szatmármegyei r. kath. tanítók segélyegylete a segélyezés terén a maga nemében egyedül áll az országban. Megérdemli, hogy vele a kath. tanítók saját jól felfogott érdekükben komolyan foglalkozzanak, hogy iránta nagyobb érdeklődéssel viseltessenek, hogy azt tehetségek szerint szívvel lélekkel támogassák, fölkarolják.

A lapunkban utóbb közölt első cikkben megismertettük már a segély-egyesület szervezetét, a második cikkben, előadtuk annak történetét. A kezünkben levő alapszabály áttanulmányozása után a következőkben véljük az egyletet felvirágoztathatni, hogy nemes célja legalább némileg megközelítse az alapító püspök szándékait.

I. Mint mindennel az életben, úgy itt is a fő az alap. Ez, mint tudjuk, még igen esekély, amennyiben az 1894-ik évi zárszámadásban még csak 20.751 frt. 40 krban van feltüntetve. Ez az alaptőke a mai kamatláb mellett alig fedezi 4—5 segélydíjas tagnak évi teljes járulékát, a 300 frtot.

A legelső teendő lenne tehát az alapnak növelése, szaporítása, az alapgyűjtés.

aki annyi jótétemény által van lekötöztetve önök iránt, elnémul és hallgat, mintha senkije se volna ott a Duna partján, Kaloesa és környéke gazdag síkjain. Csak egy két dolgot érintek melegségemre. Hét-nyolcz hónapig úgy elmorálgattam, úgy lekötöttem ezen fekete világ teendői, hogy Európával majdnem minden levelezést meg kellett szakítanom. Ezt a levelet öt hónappal ezelőtt kezdtem s ma folytatom ismét, de nem tudom, hogy befejezem-e. A missió személyzetén s a keresztényeken kívül mintegy 12.000 szerezesen gondozása vár reám s két árvaházban 200 gyermekét kell iskoláznunk, ruháznunk és eltartanunk. — Sokszor minden munkára egymagam vagyok. Így valóban, ha egy levelet írni akarok, nagyon meg kell fontolnom, hogy nem mulasztok-e el valami kötelességet. Azelőtt éjjelenként írtam egynémely levelet, de utolsó nagy betegségem óta szemem megtagadják az éjjeli szolgálatot. Ime, kedves szerkesztő ur, csak azért érintem ezeket, hogy lemossam magamról a megfélemlítés és hálátlanság vádját.

A Szt.-József-missió Boromában ma már egyike a legfontosabb pontoknak az egész Zambezi mentén. Itt van a legszebb rendezett kath. község csupa nőgerekből, vannak nagy iskolák, szép kis templom, nagy missióház, melynél jobb a tengerparti városokban sincs az egész portugál Kelet-Afrikán. Ilyesmi Afrika belsejében, ahol a civilizáció minden eszközei hiányoznak s csupa szerezesen lakosság közt a esoda dolgok közé tartozik. S hogy ez így van, abban

lelkesezés, az ügy iránti meleg érdeklődés mellett csakhamar igen szép eredményt mutathatnánk fel. Mi módon? Megmondjuk. Legelőször is felkérendők lennének: a méltóságos védnök ur, a nagyságos és főtisztelendő káptalan s az egyházmegyei papság, a kik kész pártfogói és támogatói minden nemes ügynek. Részükről a támogatás történhetnék nemesek életükben, hanem végrendeletileg is. Ezen kívül évenként tartandó jótékony-célú felolvasások, sőt alkalmilag a hívek között gyűjtés útján is tetemes összeggel lehetne gyarapítani a tőkét.

II. Igen ezélszerűnek látszik a fenti célból a segélyegyesület alapszabályain is változtatni. És pedig ez egyesületnél is épen úgy mint az országos tanító nyugdíj-egyletnél, a tagsági kötelezettség 40 évre teendő, annál is inkább, mivel segélydíjra úgy is csak az tarthat igényt, aki az országos nyugdíj-intézetől már nyugalmazva van. A befizetés is neesak 20 évig mint eddig, de 40 évig tartson, mert ez által is növekedik az alap. Továbbá a segélyösszeg megszavazása is az országos tanítói nyugdíj-törvény kulesa szerint történék t. i. 10 évig 40% s minden év ezután 2%.

Hogy pedig minden tanító igénybe vehesse a segélyegylet jótéteményét, megváltoztatandó lenne az alapszabály az értelemben is, hogy nem csupán 300 frtra, hanem 200—100 frtra is lehessen belépni, tehát kevesebb tagdíj-fizetés kötelezettsége mellett. Szerényebb fizetésű kath. tanítóért esetleg felsőbb engedéllyel fizethetne az iskola vagy templompénztár is.

III. Az egylet pénztárának kezelését illetőleg többször és több oldalról volt hangoztatva, hogy a kezelés az alapítványi pénztár által történjék. Annak idején, főleg ha újabb kegyes adakozások által a tőke a segélyezéseknek megfelelő magaslatáig emel-

igen nagy érdemeik vannak a kedves kato-esaiaknak, akik P. Czimmermantól kezdve mostanáig rendkívül sok jótéteménnyel halmozták el bennünket. Az apácák iskolájában a szerencsés leánykák oly gyönyörű kézimunkákat készítenek, hogy az európai iskoláknak is becsületére válnának, — s rövid idő előtt mindannyian szegény rabszolgák voltak. — A fiúiskolában sok szerencsés fiú oly jó tehetséggel bír, mint az európai iskolák jobbjai, pedig itt nőttek fel a vadonban, mint az erdei vadakat s midőn ide jöttünk, jobban félték tőlünk, mint az oroszántól s azt gondolták, hogy mint afféle fehér emberévők előbb-utóbb fölfaljuk őket is. Mert hogy a fehér ember emberhust eszik, az a legtöbb néger fejében kicsinált igazság, „mert, hogy is lehetne máskülönbén olyan okos, ha ilyesmi eledele nem volna.“ Rosza és kegyetlenséget csak annyit tapasztaltak már a fehér emberben, hogy ezt is könnyen elgondolják róla. Igaz ugyan, hogy évek során már nagyon sok változáson ment keresztül szerencsésünknek gondolkodásmódja, de azért még végtelen sok előítélet ül szíveikben. A távolabb lakó szerencsésnek pedig még mindig félve tekintenek reánk, mintha mi is olyanféle fehér emberek volnánk, akikből már jó sokat ismernek. Szájtátva bánulják gőzmunkát s nem tudják felfogni, hogy az a sok kerék oly jól megegyezik egymással és soha sem hibázzák el; meg is adják a magyarázatot; fehér ember lelke van benne. „Mert a mint a szerencsés ember lelke halála után a kigyóba megy, márt. i. vagy a „mvumbó“-ba, vagy a „nyam-

kedik, minden esetre ezélszerű lesz az alapítványi pénztár által való levelezés, egyelőre azonban a vezetőség azért is van a házi levelezés mellett, mert így a tőke 6—7—8—% -ra adatik ki kölcsönképen s könnyebben is juthat hozzá mindenki kellő fedezett mellett.

IV. Kívánatos lenne, ha az egyletbe való belépésre az egyházmegyei körözüvény is buzdítaná ismételten a tanítókat, ismeretné az egyesület szervezetét, évenként hozná a zárszámadást, a kiutalt segélyeket, az új alapítók, adakozók és az új tagok névsorát.

V. Nem lenne eredmény nélkül az sem, ha minden tanítónak, midőn legelőször alkalmazást nyer az egyházmegyében, akár a kinevezési okmányban, akár vele egyidejűleg ajánlva lenne a felsőbb hatóság részéről az egyletbe való belépés.

Mindezek a körülmények, azt hisszük, tetemesen fölkeltenék az érdeklődést, bizalmat és lelkesedést az egylet iránt, melyre a mai közönyösség mellett valóban nagy szükség van.

A kath. egyletek és a hitélet.

Egyik legfontosabb és legszentebb kötelessége minden katolikusnak, különösen napjainkban és hazánkban, hogy a hitélet emelkedjék. A hitélet emelésére és fokozására különféle eszközök állanak rendelkezésre, azt jól tudjuk. Nem célunk a különféle eszközökről e helyen megemlékezni, csakis egyet akarunk megemlíteni, mely szintén egyik eszköze a hitélet előmozdításának, növelésének.

Ez az eszköz a kath. egyleti élet. A katolikus egyleti élet egyik főcélja ugyanis a kath. hit nyílt megvallása, a kath. öntudat ápolása, fejlesztése. Az egyletek jelzője katolikus már azt mutatja, hogy az ily

zarumbó“-ba, vagy a „nacatu“-ba, vagy pedig hiénába és más állatokba s ha nagy főnök volt, az oroszlanba: hasonlóképen a fehér ember lelke holta után a masinába s más gépekbe költözik.“ Mikor toronyóránk — egyedüli egyetlenegy az egész portugál Kelet-Afrika országában — az órákat veri, mindig utána számolják. Megfoghatatlan dolog volt előttük, hogy soha, egyetlenegyszer se hibázza el, se éjjel, se nappal, mikor pedig jó maguk néha a tizig is elhibázzák, ha az ujjakon el nem igazodnak. Erre is megtalálták végre a magyarázatot, hogy fehér ember lelke van benne.

Ha megfontoljuk, mily vadság közepette nőttek föl ezen emberek, nem győzzük bámulni az isteni kegyelem működését, mely keresztényeink szíveit már egészen átalakította. Egész törekvésünk oda van irányozva, hogy ezen mag nál tőkéletesebben fejlődjék s hogy keresztényeink szívvel-lélekkel keresztény katolikusok legyenek. Ha sikerül csak egy erős keresztény központot alakítanunk, innen az isteni tűz önmagától terjed tovább és milliókat civilizál. Ha azonban megelégednénk lanyaheg keresztényekkel, az ilyeneknek sem üdvök, sem életük nem volna s egész keserves működésünk semmi jövőre sem számíthatna.

A körülöttünk fekvő néptörzsek, főleg az anyai törzs, melyhez Boroma lakói is tartoznak, nagyon alkalmasak a civilizálásra. Nem tulságosan harezias nép, de azért mindig kész a harezba menni, ha hívják s az egész nép kitűnő elefánt-vadász.

egyletek tagjai nemcsak ezimerül használják a kath. jelzót, hanem azok egész lényükben, azok az élet minden vonatkozásaiban, változataiban. Ezt azonban külsőleg is kell nyilvánítaniok.

Hogy a kath. egyletek ugyanis megfeleljenek egyik főcéljuknak, mely a hitélet előmozdításában áll, okvetlenül szükséges, hogy vallási kötelességeiket nyíltan, együttesen gyakorolják, hitüket nyíltan megvallják. Ez pedig legkönnyebben elérhető azáltal, ha a kath. egyletek tagjai együttesen vesznek részt a vallás gyakorlataiban, a hit parancsolta kötelességek teljesítésében. Ez sok mindenféle üdvös eredménynek válik kezdetévé.

Ez által elérhető az, hogy sokakat, kik a vallási kötelességek teljesítésében lankák, különböző okok miatt, a vallási kötelességek teljesítésére buzdítanak, mert a példa vonz, a példa ereje nagy.

Hogy mily kimondhatatlan, áldást hozó gyümölcsöket teremhet a hitélet növelése különösen hazánkban, azt bővebben nem szükséges kifejtetni. És ezért szabad legyen felszólítanunk a kath. egyletek vezetőit, hogy nagy sulyt fektessenek arra, hogy a vezetésük alatt álló egyletek betöltsék ama nagyszerű hivatásukat, mely a hitélet előmozdításában áll; de egyszersmind kérjük az egyletek tagjait is, hogy vallási kötelességeik teljesítésében minden körülmények között tünjenek ki, ezzel is megmutatván, hogy felfogták a kath. egyletek mibenlétét, felfogták azok egyik legmagasabb czélját.

A kath. öntudat már kezd hazánkban ébredni, a miben kétségkívül nagyrésztük van a kath. egyleteknek; minden erejükből legyenek azon a kath. egyletek tagjai, hogy ez az öntudat általános, teljes legyen.

„V. II.”

A vidék gyönyörű. Képzeld a budai hegyek legszebb változatait s középettük a hatalmas Zambezi folyamot, ez Boroma vidéke. Mindent erdő borít, de a fák ritkán állanak s a fü embermagyságra s lent a völgyekben néha 5 méter magasra nő. Természetesen ez csak az esős évszakról áll. Mert a 7—8 hónapi száraz évszakban, midőn soha sines eső, másképen áll a dolog; a föld úgy kiszárad, oly kietlen, hogy az ember azt gondolná, hogy egy fűszál sem képes rajta megteremni s ime az első eső után, mintha minden porszem mag lett volna, úgy tör elő a földből a növénytenyészet s mindent elborít. Megterem itt minden, csak eső legyen, vagy pedig az alantas helyeken a leszivárgó talajvizet érje. Terem buza is, de csak az esős évszak után s némely alantas helyeken. A kukorica ötször megéri egy évben. Van sokféle bab s az európai babok is rendkívül finom minőségben teremnek a száraz évszakban vizáztatta helyeken. Édes uborkák, tökfélék s görög-dínye nagyon sok van, de ez utóbbi nem édes és kicsi marad. Európai zöldség mind tenyészhető, de kiváló helyeket kíván, vagy pedig sok öntözést. A paprikáról nem is szólok, az itt soha ki nem hal, fáseserje lesz s a méregnél is erősebb; a szerezésnek nagyon szeretik.

Amit itt leginkább tenyésztenek, az a cziroknak édes testvére, melynek szép fehér magvai vannak, A másik egy óriás muharnemű fü (Tennisetum), melynek apró magvai igen jóízű lisztet adnak.

Szántásról szó sem lehet s egészen fö-

A nemzeti ünnepek programja.

A király által jóváhagyott tervezet szerint a milleniumi ünnepek sorozatát a kiállítás megnyitása vezeti be. A kiállítást az uralkodó ház tagjainak, a magyar törvényhozó testület mindkét házának, a magyar kormány, a diplomáciai testület, a közös miniszterek, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok törvényhozása és kormányai képviselőinek, továbbá a székesfőváros és az ország többi törvényhatóságainak, kulturális testületnek és közintézetek küldöttjeinek stb. jelenlétében Ő Felsőge nyitja meg május hó 2-án.

Május 3-án a koronázási templomban ünnepélyes hálaadó istentisztelet Ő felségének és a fentebb említett vendégeknek jelenlétében.

Május 10-ig a székesfőváros valamennyi templomában s az egész országban minden felekezetenél hálaadó istentiszteletek fognak tartani.

Május hó első felében tartatnának országsszerte a törvényhatóságok ünnepélyes közgyűlései.

Május hó többi napjain tudományos és művészi intézetek közgyűlései, színi előadások löversenyek, regatták tartatnának és ezen napok egyikén az iparművészeti muzeum felavatása fog megtörténni.

Junius hó 5-én a szentkorona és a koronázási jelvények — hozandó országos határozat alapján — három napiközszemlére kitétel végett őrzésük helyéről a koronázási templomban fognak vitetni, oly ünnepélyes szertartással, mint a koronázáson.

A millenáris ünnepeknek tulajdonképeni magvát, azoknak központja a junius hó 8-ik napjára tervezett ünnepek képeznek.

E napon tartatnák meg a hódoló fölvo-

lósleges. A száraz évszak végén 3—4-szer leégetik a földeket, míg csak minden gaz ki nem pusztult, azután fölkapálás nélkül belevetik a magot. A munka csak azután kezdődik; mert ha 3—4-szer meg nem kapálják a vetést, legyen az buza vagy cirok féle napira vagy bármi más, elől mindent és elborít a fü és gaz. Egy szabadkai kegyes jötevőnk kitűnő ekékkol ajándékozott meg bennünket. Itt vannak, de valóban nem találunk alkalmazást.

A gyapot vatta, melyből most már legtöbb ruhát készítenek a világon, itt az erdőben s uton utfélen terem s nagyon kitűnő minőségű.

Hogy itt közönségesen olyan meleg van, mint nálunk a forró nyárban, arról szólanom sem kell. Van azonban tél itten is. Most kezdődik, midőn ezeket írom ápril hóban. A hegyek zöld mezői már elsárgultak, sok helyen már a pusztaság sziklák tűnnek elő s az erdőben már néhány fa lehullatta leveleit. Igen! hervad már ligetünk... elhallanak diszei... s tarlott bokrai közt sárga levél zörög. Lassanként a legtöbb fa az erdőben erre a sorsra jut. Levele ellankad, elhalványul, elpirul, elsárgul, lehull. Oly veszendő, oly haldokló minden, mintha esikorgós hideg vette volna meg. Talán hideg van tehát és bundában járunk? Dehogy! oly meleg van, hogy inkább bőrünkben is kibujnánk, mintsem, hogy valamit magunkra vegyünk. Lassankint a rovarok is elbujnak mintha elhaltak volna, sok madár elköltözik, a krokodilok sem mernek az

nyúlás Ő felsége elé a budai királyi várakba, melynek nagy terméből Ő felsége az uralkodó ház tagjaival azt nézi.

A felvonulást a magyar törvényhatóságoknak és Horvát-Slavonországnak bandériumai nyitják meg és ezek sorát követnek a törvényhozó testület mindkét házának fejei diszfogatokon, a koronázás alkalmával szokásos 11 országos zászlóvivő előlovagolása mellett.

Az egész nemzet hódolatának Ő felsége előtt ekként való bemutatása után a menet a koronázási templom előtt elvonul, ott a szent korona és a koronázási jelvényei hatlovas diszhintón a koronaőrök kíséretében a menethez csatlakozik s ez egész menet bevonul az állandó új országsház elé és ott az országgyűlés mindkét házának tagjai a kupolaterembe vonulnak, a koronaőrök pedig a szent koronát és jelvényeket oltárszerű emelvényre helyezik.

A törvényhozó testület mindkét házának együttes ünnepélyes ülését a két ház elnökei vezetik.

Az ülés berekesztetvén, a bandérium az országsházából az Andrassy-uton át, a kiállítás területére vonul és ott eloszlik, míg a törvényhozó testület kíséri s ott azokat Ő felségének hódoló beszéd kíséretében átnyújtja, a melyre Ő felsége legkegyelmesebben válaszolni fog.

Miután korona és a jelvények oly szertartással, mint koronázás után, őrzésük helyére elhelyeztetek, a törvényhozó testületek tagjai eltávoznak.

Junius 15—28 között társadalmi és kiállítási ünnepélyek lesznek tartandók.

Julius és augusztus fonyamán Budapesten nemzetközi és hazai kongresszusok és a szent István szobor alapkövetétele — a vidéken pedig Kolozsvárott a Mátyás-szobor alapkövetétele és az ország azon pontjain,

égető napon sütkérezni s még a bolhák és és legyek is elhalnak.

S ezt az óriási változást nem a hideg viszi itt végbe mint nálunk, hanem a szárazsággal növekedő forróság.

Egy hibája van ennek a nagyszerű országnak itt bent a Zambezi mentén s ez az hogy aránylag nagyon kevés az eső s néha az is elmarad. Némely évben 4-szer kihál a vetés s az ötödik ad némi termést. Ennek is meg van azonban a maga jó eredménye, mert a népe életrevalóbb, szorgalmasabb lesz s leleményesen fölhasznál mindent, hogy megélhessen.

A mi fő huseledelünk a kecskehus, mely azonban meglehetősen izetlen és sovány; van itt juh is, a kövér farku, de gyapjuja nincs s husa sem kitűnő. Tyuk sok van, gyöngytyukok az erdőben nagy csapatokban járnak. Lud és kaesa nehezen tenyészthető, de a Zambezin gyönyörű fajok uszkálnak. Sertés sok van, de itt az európaira nézve veszélyes, mert husa a Zambesia lázt nagyon könnyen fölemészti. Legtöbb hasznat hajt itt a tehén, mely ugyszólván költség nélkül tenyész. Künt legel az erdőben télen-nyáron, soha sines földel alatt s nem kíván más gondozást, mint oly akölfélet, hogy az oroszlan be ne birjon ugori; minden más állat ellen megvédi magát.

Minden nehézségek és hiányok daczára szépen meg lehetne élni itt ebben a Zambeziában, csak az a rettenetes szörnyeteg, az a százfejű sárkány ne ülne ott a Zambezi partjain, melynek legfőképen a fehér husra

ahol országos határozat szerint millenárius emlékművek létesítendők, ezen emlékek alapkövetései ünnepélyei fognának megtartatni.

Ugyanezen időszakban avattatnék fel a kassai dóm, egyházi és tudományos archeológiai körök bevonásával, Budapesten pedig a kuria épülete a jogászvilág bevonásával.

Szeptember öt első napjain országszerte az újonnan felállított iskolák ünnepélyes megnyitására kerülne a sor.

Szeptember 11-ére, mint a híres országgyűlés évforduló napjára a pozsonyi Mária-Teréziai-szobor alapkövetései és Dévényben az addigra ott felépített millenárius emlékoszlop felavatása van tervbe véve.

Szeptember 20-án a zimonyi millenárius emlékmű felavatása és esetleg, ha teljesen el nem készülhetnek, annak alaptövétele vagy bokrétaünnepé tartatnék; Horvát-Szlavonországok bánjának, törvényhozó testületének, kormányának és népének bevonásával.

Szeptember 27-én a Vaskapu közforgalomba adása történnék meg, melyre ő felségének megjelenése meg van ígérve és amelyre a szomszédos Románia és Szerbia, a magyar országgyűlés, a közös miniszterek, a birodalmi tanácsban képviselt királyságok és országok törvényhozó testületei és kormánya lesznek meghívandók.

Október elsején nyitattik meg ünnepélyesen a Várház-téri hidat a hónap utolsó napján a kiállítás ünnepélyes berekesztésével érve véget a millenárius év ünnepségeinek sorozata.

Megjegyzendő, hogy az ünnepségek keretébe még bevonandó lesz a Vágó Pál festőművész által tervezett millenárius díszmenet is.

van ótvágya. Ez a százfejű sárkány a Zambézi láz, mely száz és száz különféle módokon nyilvánul s kérelhetlenül szedi áldozatait. — Hogy evvel is megküzdhesünk, valóban sok fehér embernek való dologra van szükségünk, melyeket messziről, Európából hoznak ide s azért nagyon költségesek. Már csak ezért is nagyon szépen kérem tekintetes szerkesztő urat, hogy tartsa fenn és éleszsze a jó kalocsaiak jótevőségét ezen szegény missió irányában, mert valósággal nagyon sokra van szükségünk, hogy csak valamiképpen élhessünk. Költségeinket az istenisztelet tekintetében s a szercekenekkel szemben nem részletezem. Elég annyit mondanom, hogy csak a rabszolgák kiváltására itt és Zumbóban már 10,000 forintnál többet kiadtunk — pedig sokakat ezek közül évek során eltartani és ruházni is kell.

Mialatt ezen leveleket írom, szomorúnál szomorubb leveleket kaptam a zumbói missióból. Azt gondoltam már, hogy Afrikából kifelé mehetek s talán egy évre az öreg Európába visszamehetek, de az események folyama az ellenkező irányba ragad, — tovább kell utaznom Afrikába befelé, — pár nap múlva Zumbóba kell mennem.

Ugy látszik, hogy Zumbóban az egész missió személyzetet megmérgezték. Február hó 7-én meghalt ott fráter Wigger Klemens, betegségét saját szerű tünetek jellemezték; ugyanazon napon s ugyanazon órában meghalt egy házi szolga, akin már mérgezési tünetek voltak észrevehetők. Márczius hó 21-én meghalt P. Czimmermann utóda, P. Piatzer

Hazánk.

Katonatisztek házassága.

A hadügyminiszter közzétett házassági körrendelete lesújtó kritikát gyakorol a keresztény-zsidó összeeskötés felett. A körrendeletnek legfontosabb pontja így hangzik: „A polgári házassági törvény szerint érintetlenek maradnak mindenkinek a házasságkötést, tehát az utána következő egyházi esketést illető vallásos kötelezettségei; eszerint a hadseregnek és haditengerészetnek tényleges állományu tisztjei és katonai tisztviselői, akik Magyarországon kötnek házasságot, eleget tartoznak ez esetben tenni a cs. és kir. hadsereg (haditengerészet) házasságra vonatkozó előírásnak is.” A szövegmagyarázat szabályai szerint lehetetlen ebből mást kiolvasni, mint azt, hogy a közös hadügyminiszter becsületbeli köteletségévé teszi a közös hadsereg állományába tartozó minden tisztnek és tisztirangban szolgáló hivatalnoknak, hogy a kötelező polgári házasság mellett házassághat minden egyes esetben egyházi is kössék meg. Minthogy a keresztény-zsidó házasságnak egyházi megáldása lehetetlen, e körrendelet a tisztán polgári házasságon kívül indirekt eltiltja a közös hadsereg kebelében a kereszténynek zsidóval való házasságot is.

A veszprémi kath. kör megnyitása.

A veszprémi kath. kört e hó 27-én fogják megnyitni nagy ünnepélyességek között. A kör helyisége, mely országszerte ritkítja párját, áll öt nagy teremből, melyek kiváló esinnal vannak berendezve, és egy

József; betegsége kimagyarázhatatlan. Vele majdnem egy időben halálosan beteg lett az utolsó hírhirdető P. Hiller János. Már végrendeletileg mindent átadott a zumbói parancsnoknak, midőn a legerősebb gyógyszeres bevétele után lábbadozni kezdett s ily állapotban írt hozzám levelet. Vannak Zumbó környékén hatalmas félfekete urak s ezekre vezetik vissza a mérgezéseket. Ugy látszik, hogy minden fehér embert megakarnak ölni. Az utolsó hírek szerint a zumbói parancsnok is halálos beteg.

Nem hagyhatom el a Zumbói missiót s még kevésbbé a jó P. Hillert s azért azonnal megindulok a 15 napi hosszú és veszélyes útra. Keresztényeim minden áron vissza akarnak tartani: „Ne menjen oda! rossz emberek vannak ott, látja hogy P. Czimmermanntól kezdve minden páter meghal ottan!” Midőn látták, hogy mégis megyek, 12-en ajánlkoztak, hogy elkísérnek oda.

Ámbár most Zumbóba megyek s talán ott is maradok, mégis arra kérem a kedves kalocsaiakat, hogy az alamizsnák Boromáé legyenek. Ez az állomás leginkább szíven fekszik, mert ennek jólététől és virágzásától függ az egész missió. Ha azután megszorulok, én is boromához fogok fordulni.

Elutazásom napján, ápril 28-án, még 17 felnőttet fogok keresztelni, akik már régóta várokoznak a sz. keresztségre és 10 pár házasságát áldom meg. Husvét táján 35 első áldozónk volt, ezek közt 10 felnőtt; a napokban még 10 leányka fogja első sz. áldozását végezni.

tágas kertből. A házban a püspök és káptalan jótékonyága folytán a kath. legényegylet is helyet talált. A megnyitás programja már meg lévén állapítva, az a következőképen fog lefolyni: Hornig Károly báró megyés püspök délelőtt 10 órakor misét mond a székesegyházban, aztán fényes menetben az egész vendégsereg a kath. körhöz vonul, melynek új házat ugyancsak a megyés püspök fogja megáldani. Ekkor lesz a diszközgyűlés, melyet Zichy Nándor gróf beszéde nyit meg, ezután bankett és este koncert fog tartatni, ahol a székesegyházi ének- és zenekar is közreműködik. Az ünnepély igen fényesnek ígérkezik.

Az állami anyakönyvvezetés bajai.

Az állami anyakönyvvezetés körül — mint már többször említettük — az új rend rövid fennállása óta is temérdek baj merült fel, részint az állami anyakönyvvezető hivatalok elégtelensége, részint egyes anyakönyvvezetők tájékozatlansága, részint pedig az által, hogy az állami anyakönyvvezetők új hivatásuk által teljesen elvonattak közigazgatási teendőik teljesítésétől. A belügyminiszter belátva ennek a helyzetnek a tarthatatlan voltát, most egy sereg miniszteri rendelettel akar a bajon segíteni. A miniszter mindenekelőtt fölszólítja a közigazgatási bizottságokat, hogy mindazon üléseikre, melyeken anyakönyvi ügyek tárgyaltnak, hívják meg az anyakönyvi felügyelőket is, akiknek véleményét azután vegyék figyelembe. A miniszter ezzel azt akarja elérni, hogy az anyakönyvi hivatalok szervezetére s személyi ügyeire vonatkozó felterjesztés ne kelljen külön megtenni a közigazgatási bizottságnak és külön az anyakönyvi felügyelőnek. A másik rendelet azzal foglalko-

Forró köszönet mindenért, amit Kalocsáról kaptunk. Alázatos tisztelet s honfui üdvözet kedves barátaim, ismerőseim és jótevőimnek! nem nevezek senkit, bár oly sokat kellene külön megneveznem; — bocsánatot kérek, hogy ily röviden s ily általános szavakban rejtem érzelmeimet.

Magamat és szenvedő missiónkát a tekintetes szerkesztő ur jóindulatába ajánlva, legmélyebb tisztelettel maradok

Sz.-József, Boroma, via Quelimane, Kelet-Afrika. 1895. ápril hó 26.

Tek. szerkesztő urnak

alázatos szolgálja

Menyhárh László S. J.

hírhirdető az afrikai Zambéziában.

A hamisról.

— La Rochefoucauld —

Közlő: *Celli Ruffia.*

Különféle módon lehetünk hamisak. Vannak olyan hamis emberek, kik mindig olyanoknak akarnak látszani mint a minők nem. Vannak más jobbhiszeműek, kik született hamisak, kik önmagukat csalják, s kik sohasem látják olyanoknak a tárgyakat, mint a minők. Vannak olyanok, kiknek helyes a szellemök, de hamis az izlésök, s mások, kiknek szellemök hamis, izlésök pedig bir némi igaz vonást; vannak ismét, kiknek mi hamis sines sem szellemökben, sem érzésökben. Ez utóbbiak vajmi ritkák, mert — hogy általában szóljunk — nincs

zik, hogy minden egyes anyakönyvvezető mellé rendel ki helyettest, míg a következőben a halottkének és a bábák kitanítását rendeli el a halálozások és születések pontos bejelentése tárgyában. Az anyakönyvvezetés ellenőrzésére a miniszter nem tartja elégségesnek az anyakönyvi felügyelőket, hanem szintén rendeletben szólítja fel a közigazgatási hatóságokat, az alispánt, főszolgabírókat, polgármestert, hogy mindegyik intézkedések hatáskörében aziránt, hogy az anyakönyvvezetés pontossága megfelelő módon ellenőriztessék. Ezeknek a szaporított rendeletnek még folytatása következik s csak az a baj, hogy azok, akiket leginkább illet, az anyakönyvvezetők — kiknek legtöbbször egyéb hivatalos teendővel is el van foglalva — a rövid idő alatt több száz ezerre szaporodó miniszteri rendeletnek tanulmányozására emberileg nem érnek rá.

A főrendiház ülése.

A főrendiház f. hó 21-én tartott ülésén negyedizben vette tárgyalás alá a vallás szabad gyakorlatáról szóló törvény javaslatra vonatkozó képviselőházi üzenetet. Ugy a felekezeti képviselőket mint az áttérés kölesnősségét megengedő szakaszok, dacára gr. Zichy Nándor rövid, de nagyhatással tartott tiltakozó beszédének — 7 szavazattöbbséggel elfogadtatott. — Így tehát ezután már — szabad a vásár.

Országos rabbi-gyűlés.

Az egyházpolitikai törvények tanácskozására serkentették a magyarországi rabikat. Okt. 14-én kezdték meg a tanácskozást Budapesten és tizenhárom pontba foglalták határozataikat. Kimondta a rabbi-gyűlés egy szavazat ellenében, hogy vegyes házasságot (zsidó és keresztény között) sem áldással, sem más vallási szertartással nem szentesít.

ember, ki szellemének és izlésének minden oldalát tekintve mentes volna a hamisságtól.

A mi az alságot — la fausseté — ily egyetemessé teszi, az nem más mint hogy tulajdonságaink bizonytalanok és zavartak, valamint hogy izlésünk is ilyenmü. Legkevesebb sem látjuk oly határozottan a tárgyakat mint vannak, többre-kevesebbre becsüljük azokat, mintsem érnek, nem vonatkoztatjuk azokat az ároknak megfelelő szempontból, mimagunkra sem azon tekintetből, mely méltó állásunkhoz s tulajdonainkhoz.

E esalódás számtalan ál-vonást esempész szellemünkbe és izlésünkbe; önszeretetünknek hizeleg minden, a jó színében tűnik fel előttünk.

Azonban a mint több faja van a jónak, mely érinti hiuságunkat vagy hajlamunkat, úgy követjük, mert mások követik, nem gondolva meg, hogy egy és ugyanazon véleményt nem karolhat fel egyaránt minden jellemü ember, s hogy több-kevesebb erővel kell esatlakoznunk ahoz, a szerint, a mint többé kevésbé rokonul velünk, kik azt követjük.

Inkább félünk kimutatni izlésünk, mint szellemünk hamisságát. A társadalmi embernek minden elfogultság nélkül kell helyeselni az arra érdemest, követni a követésre méltót s mivel sem kérkednie; ehez azonban nagy körültekintés s igazságérzetre van szükség. Tudnia kell elválasztani azt a mi jó általánosságban attól, a mi saját javunk, s csak azután követnie eszélyesen a természetes hajlamot, mely bennünket a tetsző tárgyakhoz vonz.

Vagyis a rabbi tanácsa éppen arra az álláspontra helyezkedett, mint a katolikus püspöki kar, amiért a liberális lapoktól nem sok dícséretet kapnak a rabbi.

Néppárti gyűlések.

Az utóbbi napokban három helyen tartott a néppárt szervezkedő gyűlést: Mosonyban, Visnyovén és Sáros megyében. Mosony megye az első a 63 vármegye közül, hol a néppárt jóváhagyott alapszabályokkal megegyei kört alakított, mely körül kétségkívül Battyányi József grófnak van legtöbb érdeme. Az ünneplés megalakulás f. hó 10-én ment végbe Mosonyban. A megye legnagyobb vendéglőjének udvarába gyűltek a független katolikusok elemei, hol a tüzelők vezéren, gróf Battyányin kívül, Zichy Nándor és Eszterházy M. Móríz grófok, Bobleter, Haydin ügyvéd, Rakovszky kamarás stb. tartottak nagyhatású beszédeket. A gyűlés elhatározta nyugodt méltósággal követelni vissza a katolikusok jogait; megvédeni mindenki számára a lelkiismereti szabadságot; megtartani a keresztény magyar nép számára ezt a földet és a szabad alkotmányt. E gyűlésnek amaz egyhangú proklamációja, hogy a néppárt minden vallás- és nyelvkülönbség nélkül a magyar polgárok javainak előmozdításán fáradozik, igen jó hatást tett a dunántúli protestánsokra is. — A Trencsén megye területén fekvő Visnyove lelkes esatlakozását plebánosa utján jelenté a néppárthoz. Sáros megye Girálty választó kerületben e hó 3-án alakult meg a néppárt s ezzel teljesen megrontá Apponyi pártjának kilátásait, mely párthoz a nép mindaddig ragaszkodott, míg annak elnöke Horánszky ki nem jelenté, hogy a sérelmes egyházpolitikai törvények eltörlését a nemzeti párt nem követeli. E néppárti gyűléseket a napokban újabbak

Ha az emberek csak tetteségeik által akarnának kitűnni köteleiknek megfelelően, mi ál-vonás sem volna sem izlésükben sem viseletükben: olyanoknak látszanának, mint a milyenek; szellemük verőfényében itélnének a dolgok felett, s eszöket követve ragaszkodnának azokhoz. Így volna a arány szempontjaikban és gondolatban: izlésök, igaz, a sajátjuk, nem pedig másé volna: követnék azt szabadon, nem pedig szokásból vagy esetleg. Ha hamisak leszünk oly dolgokat helyeselve, melyek arra nem méltók, nem kevésbé leszünk azok gyakran az által hogy különösen magokban, jó de tőlünk elűtő jó tulajdonságok által van kedvünk kitűnni.

A nő szereti a tudományokat: de minden tudomány nem való neki, s bizonyos tudomány mellett makacssága soha sem illő hozzá, ez mindig hamis.

A dolgok értékét az értelem s egészséges ész adja meg; ezek határozzák el izlésünket azzal, hogy a tárgyaknak az érdemelt rengot megadja, mindazokhoz is méltólag.

De csaknem mindenki esatlakozik ez érték és rangadásban; s e eszaladásban mindig ott a hamisság.

fogják követni Győrben, Vasvárott, Pécsen, Kassán, Sasvárott, Zala-Egerszegen stb. S erős a remény, hogy mint Sárosban, mindenütt esatlakoznak hozzá a protestánsok is.

Külföld.

A konstantinápolyi forradalom.

Törökország fővárosában, Konstantinápolyban a múlt héten forradalom támadt a miatt, hogy az örmény keresztények a pár hónap előtti kegyetlenségükért a szultántól elégtételt kérvén, tüntető körmenetben vonultak végig a városon. A lázadást az u. n. ifju török-párt támasztá azzal, hogy a tüntetőkre rohanva, közülök vagy 200-at legyilkoltak. Ez az ifju török-párt mohamedánokon kívül örményeket és zsidókat is számlál kebelében. Célja a szultán letétele, s e végből most lázas tevékenységet fejt ki. Alkalmatlan pillanatban úgy tervezik, hogy a trónjától megfosztandó szultán helyébe öcsését, Ressad effendit, vagy Murad volt szultánt fogják kiáltani. E tervet az ifju török-párt vezetői a török szabadkőművesek, fözték ki, mi által nem csak török földön támasztanak iszonyu forradalmat, hanem az európai hatalmakat is fegyverbe szállítanak, miután egyikre sem közömbös, hogy a keleti kérdés miként oldassék meg. — Újabb hírek azonban arról tanuskodnak, hogy Abdul Hamid szultán erős kézzel fojtotta el a lázadást s míg az örmények egyrésze önkényt hagyta el Konstantinápolyt, az ifju török-párt egyik vezérét a rendőrség elfogta és száműzetésbe hurezolja.

A világbéke.

A világbéke megszilárdítására igen fontosnak tartják azt a tanácskozást, mely a két, leghatalmasabb hadsereggel rendelkező nagy birodalom: Orosz- és Németország külügyminisztere közt e napokban Berlinben tartatott. Lobanov orosz külügyminiszter kereste ott fel Hohenlohe német kanczellárt, s vele napokig értekezett a nemzetközi politikai helyzetről, aminek következményeképp vehetjük azt is, hogy a törökországi eseményeket sokkal nyugodtabban nézi a világ, mint egyébkor. A kapzsi angol és a harezias francia természetesen nem jó szemmel tekint a két legnagyobb hatalom közeledését, de a népek általános jóléte csak nyerni fog vele.

Helyi hírek.

— Püspök urunk ő méltósága által a Velenczén, szülőföldjén emeltetett apácázárdát, melyet édes anyja, Meszlényi Teréz emlékére s iránta való tekintetből sz. Teréz-növeldének nevezett el: f. hó 15-én avatta föl dr. Steiner Fülöp székesfehérvári püspök. A felavatási ünnepély következőleg ment végbe: Reggeli 8 óra előtt érkezett meg dr. Steiner Fülöp püspök, akit a község határában díszes lovasbandérium fogadott. A község esinosan fel volt diszítve zászlókkal és virágokkal. Nagy néptömeg gyűlt egybe a templom, a zárda és a plebániák körül a szomszéd községekből is. A püspök egyenesen a ple-

bániára hajtattott, hol a vaáli kerület papsága és az egybegyült notabilitások várták a főpásztor megérkezését. Itt voltak: püspök urunk ő méltósága, Zichy Nándor gróf. Hámon Róbert szatmári püspöki szertartó. Festetich Bennó gróf kir. tanfelügyelő. Mannsdorf Géza báró, Meszlényi Pál, Meszlényi Bence, Meszlényi Miklós, Meszlényi István püspök urunk ő méltósága rokonai, Borbély Kornél a panonhalmi főpát helyettese stb. A plébániáról 1/29 órakor körmenetben vonult Steiner püspök a templomba, mely körmenetben részt vettek a tűzoltók, az iskolás gyermekek, az apácák Schwartz Crescencia tartom. főnöknővel, számos fehérbe öltözött kis leány és több ezerre rugó néptömeg. Itt Steiner püspök a jelenlevő papság segédlete mellett esendes szentmisét mondott, azután ismét körmenettel püspök urunk ő méltóságával együtt átvonult a gazdagon feldíszített zárdához, melyben első sorban is a házi kápolnát áldotta meg, azután az apácák lakosztályát és végre az ovodát és iskolát. A beszterelésnél Steiner püspök, püspök urunk ő méltóságával együtt végezték az előirt szertartásokat. Ezután az udvaron egybegyült néptömeghez szólott először Steiner püspök, beszédében saját és hívei háláját tolmácsolta az alapító iránt, azután püspök urunk ő méltósága beszélt el megható módon egy álmát, mely őt e jótékony intézet alapítására serkentette, végül ugyancsak ő a zárda esinos kápolnájában megtartotta az első sz. misét. Ezzel az ünnep egyházi része véget ért. Később itt a zárda helyiségben fogadta püspök urunk ő méltósága a velencei egyházközség és a képviselőtestület küldöttségét, a kik köszönetet mondtak püspök urunk ő méltósága jótékonyágáért. Festetich Benno gróf tanfelügyelő külön is kifejezte püspök urunk előtt háláját a létesített müért. Azután Meszlényi Pál házában fényes ebéd volt, melyen mintegy 25-en vettek részt. Az első felköszöntőt maga a házigazda mondotta Steiner Fülöp megyéspüspökre. Aztán Steiner püspök a házigazdát és püspök urunkat, ki ez után id. Zichy Nándor grótot és Steiner Fülöpöt, Steiner püspök Meszlényi Bencét és az egész Meszlényi családot, azután püspök urunk ő méltósága Festetich grótot és Borbély Kornélt és végre Festetich gróf tanfelügyelő az apácákat éltette. Esti öt óra felé a két püspök a jelenlevők zajos ovációi között Székesfehérvárra hajtattott.

— **Püspök urunk ő méltósága** a velencei ünnepélyek után dr. Steiner Fülöp megyéspüspök kíséretében Székesfehérvárra utazott és a püspöki palotába szállt. Másnap délelőtt fogadta a káptalan tisztelgését, később pedig Prifach József pápai praelátust, nagyprépostot, és megtekintette a székesegyházat, a Ferencz-József-nőnevelőt és a szemináriumot, délután pedig visszautazott Velenczére.

— **Polgármesteri tisztelgések.** Az elmúlt héten a tisztelgő küldöttségek egész hosszú sorozata adta át szerencsekívánatát az új polgármesternek s a mint már említettük is, ezek közt első volt a tisztelgő kar Jóó Gábor főjegyző vezetése alatt. Azután a kereskedelmi és iparbank élén Boros Bálint elnökkel, a közös hadseregbeli katonák Schakie százados vezetésével, a róm. kath. tanítóképző tanári kara dr. Steinberger Ferencz igazgatóval, a róm. kath. főpiskola tanító kara Erdélyi Imre igazgatóval, az iparos ifjak köre dr. Kölesey Ferencz elnök vezetésével, a torna- és vivó-egyesület élén dr. Lehótzky János alelnökkel, az első magyar általános

biztosító társaság Wodiáner Soma igazgatóval, a városi közkórház hivatali személyzete az igazgató főorvossal, ezen kívül a róm. kath. klerusnak számos előkelő tagja, több társulat és egyesület.

— **Vármegyei tisztújítás** határnapjául december hó 29-ik napja lett kitűzve.

Kinevezés. A debreczeni kir. ítélő tábla elnöke Kótai Károly végzett joghalgatót, a szatmári járásbirósághoz díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

— **A szatmármegyei gazdasági egyesület** választmányi ülést tart f. hó 23-án d. u. 1/23 órakor Szatmáron a városháza tanács-termében. Tárgyai lesznek: 1. Jelentés a tenyészállatkiállításról s a kiküldött bizottság számadásának megvizsgálása. 2. Az országos magyar gazdasági egyesület megkeresése az Ausztriával fenálló vám- és kereskedelmi szerződés megnyitása tárgyában adandó vélemény iránt. 3. Az eladó szőlőoltványok és vesszők árának s az eladás módzatainak megállapítása. 4. Acsikőlegelő számadásai. 5. intézkedések a milleniumi kiállítás ügyében.

— **A városi tisztügyi állás,** Hérmán Mihálynak polgármesterré történt megválasztása folytán üresedésbe jött. Hir szerint a főispán dr. Vajai Károly gyakorló ügyvédet helyettesíti a választás ideéig, a mi valószínűleg november hóban fog megejtetni.

— **A vármegyei alispánságra** javában megindult a kortes mozgalom. Egy jelentékeny párt felleptette Domahidy Sándor volt kir. közjegyzőt, és mellette Kovács Jenő árvaszéki elnököt.

— **Felhívás.** Vallás és közoktatásügyi miniszter ő méltósága f. évi június hó 17-én 15.447. sz. a. kelt rendeletében volt kegyes kivételesen megengedni, hogy mindazok, kik rendszeres kisedővodáknál teljesített gyakorlati működésükről nyert bizonyítványaik alapján az 1891. évi XV. t. cz. életbeléptetése után nyári menedékházaknál alkalmaztattak s azóta legalább két nyáron át ily kisedővodási intézeteknél működtek, nyári menedékház vezetésére képesítetteknek tekintessenek, s erről a tanfelügyelőség részükre a bizonyítványokat kiállithassa. E rendelet alapján felhívom a fentebbi képesítéssel bíró menedékház-vezetőnőket, hogy egyik, vagy másik kisedővodában szerzett gyakorlati jártasságukról szóló bizonyítványaikat s a bizonyítvány megszerzése után tankerületem valamelyik nyári menedékházánál töltött önálló működésükről szóló bizonyítványaikat hozzám a képesítő bizonyítvány kiállításá czéljából küldjék be. Kelt Szatmáron, 1895. évi október hó 14-én. Kovács Béla, kir. tanfelügyelő.

— **Csekéből.** Községünkben is megtartott nemrégiben és pedig fényes eredménnyel az évszázó ovodai vizsgálat, melynek ügybuzgó vezetője Andrassy Margit kisasszony volt, ki úgy a hívek, mint a gyermekek szeretetét magára vonta kedves modora s nyájassága által. Hogy mily nagyon ragaszkodtak hozzája, kitűnik abból, hogy el sem akarták ereszteni és nagyja-apraja sirva bucsuzott el a fent nevezett kedves kisasszonytól. Még sok ily derék ovónőt adjon Isten e hazának! (Beküldetett.)

— **Tisztviselők fizetésemelése.** Miután a városi közgyűléshez utóbbi időben hol egyik, hol másik tisztviselő folyamodott fizetésjavításért, a közgyűlés ki mondta, hogy az összes tisztviselők fizetését javítani fogja, e végből dr. Farkas Antal elnöklete alatt Boros Bálint, dr. Fejes

István és dr. Vajay Károly bizottsági tagokból, kikhez még Hérmán Mihály tisztügyészt is kirendelte, egy bizottságot küldött ki, a melynek feladatává tette, hogy a tisztviselők fizetésére nézve a város pénzügyi viszonyainak szemmel tartásával tegyen megfelelő ajánlatot. E bizottság előbbi vasárnap délelőtt tartotta ülését, s hosszas tárgyalás után a következő javaslatot dolgozta ki. Polgármester 2000 frt fizetés 500 frt lakbér és 500 működési pótlék, összesen 3000 frt; főjegyző 1600 frt fizetés, két tanácsos és árvaszéki ülnök egyenként 1500 frt, tisztügyész 1500 frt, tanácsjegyző 1100 frt, közgyám 1100 frt, főszámvevő 1700 frt, két aljegyző évenként 900 frt, számvizsgáló 1100 frt, 2 első osztályú számtiszt, egyik ezer, másik kilencszáz frt, 3 másodosztályú számtiszt évenként 800 frt, 2 harmadosztályú számtiszt egyenként 700 frt, főmérnök 1500 frt, segédmérnök 700 frt, levéltárnok 1000 frt, főkapitány 1800 frt, községi bíró 1100 frt, első osztályú alkaptány 1100 frt, másod osztályú 800 frt harmad osztályú 800 és 100 frt pótlék, pénztárnok 1400 frt, ellenőr 1000 frt, pénztártiszt 800 frt, rendőrfogalmazók 900 frt, elsőosztályú rendűrtiszt 700 és 200 frt lótartás, főorvos 900 frt, és két alorvos egyenként 600 frt, iktató és kiadó egyenként 800 frt, első osztályú írnok 700 frt, másod osztályú írnok 600 frt, első osztályú végrehajtó 680 frt, másod osztályú 480 frt, városgazda 700 frt, erdész 800 frt. — Megjegyzendő, hogy ezen összegekben az illetők lakbér pótléka is befoglalatik, s hogy a fizetés felemelése folytán 7000 frt többlet nehezedik a városi pénztárra.

— **Dalestély.** A dalegyesület legközelebbi dalestélyét f. hó 29-én tartja meg.

— **A vármegyei állandó bíráló választmány** tagjaivá az öszi közgyűlés alkalmával N. Szabó Antal, Nagy Béla, ifj. Zanathi Mihály, Kovács Eduárd és Roóz Samu lettek megválasztva.

— **A helybeli róm. kath. főpiskolánál** üresedésben levő tanítói állásra a következők pályáztak: Bú Mihály mezőkaszonyi kántor tanító, Halász József szinyérváraljai kántortanító, Juhász József kaáli tanító, Petrovay Béla barezánfalvi tanító, Plank Antal beregszászi kántortanító, Krizsán Gábor moóri gör. kath. tanító, Szepacher Ferencz esanálisi tanító, Zavaczky István mezőteremi tanító. A választás november 11-én d. u. tartandó városi közgyűlésen ejtetik meg.

— **Midőn a nagyközönség** szives figyelmét Unghvári László birneves 121 holdas ezeglédi gyümölcsfaiskolájának mai számunkban megjelent hirdetésére felhívjuk: egyuttal jelezzük azt is, hogy biztos tudomásunk szerint Unghváry Lászlóféle gyümölcsfa iskola telep egyike a legmegbízhatóbb gyümölcsfaesemete beszerzési helynek, honnét hiteles faj, szép növésű, rendkívül gazdag gyökérzetű életerős esemeteit és vadonczot, kitűnően esomagolva, igen nagy mennyiségben s a legolcsóbb áron kaphatni. Igen nagy előnye a faiskolának az is, hogy homokos talajon létesült, már pedig általános tudva van, hogy a homok talajból kikerülő esemete mindig jobban foganzik, mint a nehéz, iszapos vagy agyagföldben nevelt. Nagy előnye ezen iskolának továbbá még az is, hogy fájainak legnagyobb részét a leghitelesebb forrásból: Bereczki Mátétól szerezte be. Unghváry László kimerítő nagy árjegyzékét kívánalomra bárkinek is készséggel megküldi.

— **Értesítés.** Vallás és a közoktatásügyi miniszter ur ő nagy méltósága f. évi június hó 17-én 15.447 sz. a. kelt rendeletével a szatmári r. kath. egyesületi óvodának, s végül a nagykarolyi egyesületi és a nagybányai községi óvodáknak az 1895 és 1896 évekre megadta a jogot arra, hogy állandó menedékházvezetőnőket képző tanfolyamokat tarthassanak, s ugyanakkor ugy a fentebb megnevezett intézeteket, valamint a színérváralyai és felsőbányai kisdadóvodákat is egyszer s mindenkorra felhatalmazott vezetőnő közpöze s az e végett szükséges tanfolyamok rendezésének jogával. E rendeletből folyólag s oly czélből, hogy tájékozhasam magamat afelől, hogy az érintett intézetek közül melyeknél kellene az állandó, vagy a nyári menedékházak vezetésére képesítő tanfolyamokat rendezni, felhívom mindazokat a 18—40 év közötti korban levő egészséges és ép testalkatu magyarul beszélni, írni, olvasni és számolni tudó kifogástalan erkölcsi viseletű nőket, kik a fentebb jelzett tanfolyamok valamelyikén egyik vagy másik intézetben részt óhajtanak venni, hogy ebbeli szándékukat annak megjelölésével, hogy az állandó vagy a nyári menedékház vezető nőket képesítő tanfolyamot s mely intézetnél óhajtják végezni, náfam legkésőbb folyó hó végeig jelentsék be. Végül a fentebb érintett miniszteri rendelet alapján értesitem az érdekelteket arról is, hogy a miniszter ur ő nagy méltósága kegyes volt kivételesen megengedni, hogy mindazon nők, kik az 1891 évi XV t. cz. életbe léptetése előtt Szatmármegyében egyes kisdadóvodáknál teljesített gyakorlati működésükről nyert bizonyítványaik alapján állandó, vagy nyári menedékházak önálló vezetőiül alkalmaztaáltak: az állandó menedékház vezetőnőket képesítő tanfolyam tartására jogosított intézeteknél képesítő vizsgálatra boesátassanak. Ily vizsgálat a 6 hónapi tanfolyam befejezése után fog az egyes tanfolyamokat rendező intézeteknél tartatni. Kelt Szatmáron. 1895. okt. hó 14-én Kováts Béla, kir. tanfelügyelő.

— **Előleges színházi jelentés.** Alázattal alólírott van szerenésém Szatmárnémeti szab. kir. város és vidéke n. é. színműpártoló közönségét teljes tisztelettel értesíteni, miszerint jól szervezett dráma, vígjáték, népszínmű, opera, operette társulattal f. 1895. évi okt. 26-án a városi színházban működésemet megkezdem. — Társulatom névsora: Pesti Iház Lajos igazgató, rendező, Mátray Kálmán rendező, Nyitrai Sándor titkár, Stefanides Károly, Beranek Adolfine, Beranek Mihály karnagy és énektanárok. Bézezi Géza ügyelő, Szilágyi Berta, Dobos Nándor, sugók, Éltető Gyula díszlet festő, Kapusi János könyvtáros és gazda, Horváth József pénztárnok, Szerdahelyi István színházi felügyelő és díszmester, Benedek Andor ruhátáros két segéddel, Gubics Fülöp szertáros színlaphordó 3 segéddel. Működő személyzet: Inkey Giza, opera, operett és népszínmű soubrette énekesnő, Hatvanné Lévay Berta, opera operette és népszínmű énekesnő, Gerőfi Frida opera, operette coloratur énekesnő. Kres Irma fiatal hősnő és drámai. Piller Margit naiva és társalgási, Várhidly Rózsika szende, Berényi Irma 2-od társalgási és szende, Kissné Pataky Irma anya színésznő, Timárné Rózsa operette és vígjáték komika Pestiné Kovács Karola társalgási és soubrette, Kovácsics Sarolta, Szilágyi Berta, Keresztély Flóra, Beranek Szidi, Keresztély Irma, Lévay Ida, Lenkefiné Erna, Keresztély V. Irma, Kováts Juliska, segédek, színész

és kardallosnők. Pesti Iház Lajos, hős drámai apa, Mátray Kálmán jellem színész, és operette buffó, Füredi Béla társalgási és szerelmes, Hatvani Ede opera, operette, és népszínmű bariton énekes, Dr. Kun Árpád opera, operette és népszínmű tenor énekes, Nyitrai Sándor kedélyes apa színész és operette buffó, Stefanides Károly, Beranek Mihály, Iványi István, pedáns komikus, Tukoray Loránd, burleszk komikus, R. Nagy Gyula segédszínész, Fánesi Tamás, Bézezi Géza, Hevesy János, Galó Gyula, Lenkefi Kornél, Éltető Gyula, Hernádi János, Földvári Hugó segédszínész és kardallosok. — 12 tagu zenekar. Műsorom a dráma, vígjáték, opera és operettekben a legújabbak, valamint a régiéek közül is a legjobbak lesznek felvéve. Napi és bérleti helyárak a rendesek. — Nagyérdemű közönség! Nem czéлом zengzetes, nagy szavakban ígéreket tenni; de igenis főttörékvésen lesz, hogy kitűnő műsor és előadásaim által valóban műelvezetes estéket szerezhessenek és ezáltal n. b. pártolásukat kiérdemelve, e nemes város falai között, társulattal a jövőben biztos otthont nyerjek. — Bérlet előjegyzések 4 bemutató előadás után elfogadtatnak a színházi irodában. A színügyet, társulatomat, esekély személyemet jó akaratukba ajánlva, mely tisztelettel, mindenkor kész szolgálja Pesti Iház Lajos, a városi színház igazgatója.

Irodalom.

— **Györky Ödön Újabb költemények.** 1892—95. Ára füzve 1 frt., pompás diszkötésben 2 frt. Kapható szerzőnél, Budapest, Koronaherezguteza 17. Kath. Kör. A lelkes kath. író és költő művét melegen ajánljuk.

— **Karácsonyi Pásztorjáték.** 3 képen. Irta Beregi Sándor. Második bővített (Stark „Pásztoral“-ához idomított) kiadás. Ára 20 kr. Megrendelhető Szatmáron dr. Buza Sándor papnevelő intézeti alkormányzónál.

— **Pásztoral.** Karácsonyi énekek,

valamennyi egy, két, v. három gyermekhangra és négyszólamu vegyeskarra kidolgozva harmonium- (orgona-, v. zongora-) kísérettel. Karácsonyi pásztorjátékokhoz alkalmas énekek. 2-ik, javított, új énekrészletekkel, elő- és utójátékokkal (pastorellákkal) bővített kiadás, magyar és német szöveggel. Szerző Stark Lajos r. k. áldozópap, tanár és székesegyházi orgonász. — Ára a díszes nyomatu füzetnek (partitura negyedré, 26 oldal) 1 frt. 50 kr. o. é. (Sacerdotibus etiam erga 5 Sacra.) Kapható a szerzőnél Szatmáron.

— **Lelki Vezér.** Ima és énekes könyv r. kath. elemi tanulók részére. Harmadik kiadás (10.000 péld.) Ára kemény kötésben 10 kr. Erga sacra 100 péld. 31; 50 péld. 16 int. Kiadja Streicher József plébános Német — Bolyban, Baranya megye. Tartalma hasznos intelmekkel közbeszótt minden ima; a második részben 100 legismertebb egyházi ének. Függetlenül „A jó ministráns“ van csatolva, mely nem csupán magyar kiejtésű lépésőimákat, hanem előkészítő, hálaadó imákat és bőséges utasítást is foglal magában a ministránsok részére. Melegen ajánljuk e hasznos könyvecskét, mely kapható szerzőnél, ki 15 kr. beküldése után mutatványpéldánnyal is szolgál. — Ugyanott kapható a „Der Schutzengel“ című, teljesen hason tartalmu és áru német imakönyvecske is, melyhez számos magyar egyházi ének is csatolva van.

— **Néppárti naptár.** A derék Herkó Páter nagy képes néppárti naptára 1896-ra már megjelent, tele mindenféle komoly és tréfás olvasni valóval és számtalan pompás képpel. Az ára 40 kr. öt példány egyszerre küldve 1 frt. 60 kr. Megrendelési czim: Herkó Páternek, Budapest.

— **Méder Mihály Szatmáron „Gyász-miséének vegyeskarra orgonakísérettel“** című művére előfizetést hirdet. Az előfizetés 1 frt., mely szerző nevére küldendő.

— **Kis deákok regulája.** Erkölcsilemi magaviseleti szabályok gyermekek számára, 5-ik kiadás. Ára 5 kr., száz drb. 4 frt.

— **Kis leányok regulája.** Erkölcsilemi magaviseleti szabályok leány gyermekek számára, 5-ik kiadás. Ára 5 kr., száz drb. 4 frt.

TÜZIFA ÉS SZÉNA ELADÁS.

5 méter öl I-ső rendű bükkfa	— — —	53 frt. — kr.
1 „ „ I-ső rendű „	— — —	11 frt. — kr.
5 „ „ I-ső rendű tölgy vagy eserfa	— — —	51 frt. — kr.
1 „ „ I-ső rendű „ „	— — —	10 frt. 50 kr.
5 „ „ II-od rendű vegyes fa	— — —	45 frt. — kr.
1 „ „ II-od rendű „ „	— — —	9 frt. — kr.
1 méter mázsa felvágott fa	— — —	— frt. 75 kr.

Az árak hazaszállítással együtt értetnek.

1 méter mázsa széna — — — — — 2 frt. — kr.

Megrendelések elfogadtatnak alulírottnál, a **főtőzsdében, Toldy István, Szentpétery Géza, Löwinger József és Jobbágy Ferencz** kereskedő uraknál.

MEDÁK JÓZSEF

Kinizsi-utca 37. szám.

49.154. sz. Ministerium.

Pályázat iskolaszolgái állásra.

A szatmári kir. kath. főgymnasiumnál betöltendő második rendes iskolaszolgái állomásra, melylyel 250 frtnyi fizetés és 50 frtnyi szál-láspénz s a szabályszerű nyugdíjra való jogosultság van összekötve, pályázat hirdettetik.

Ezen állás elnyerésénél elsőbbségük van az 1873. évi II. t. cz. értelmében a közös hadseregben, hadi tengerészetben, vagy a m. kir. honvédtörzseknél kiszolgált tiszteknek, akik is ebbeli minőségüket a közös hadügyi, illetőleg honvédelmi ministeriumtól kiállított igazolvánnyal bizonyítani tartoznak.

A folyamodók kötelesek okmányilag bizonyítani:

1. hogy a szolgálattal egybekötött munkáelvégzésére megkívántató testi erővel bírnak,

2. hogy magyar nyelven beszélni, olvasni és írni tudnak,

3. hogy a magyar állam területén honpolgári jogosultságuk van,

4. ha katonai kötelékben már nincsenek, akkor állandó tartózkodási helyük községe előljárójától erkölcsi bizonyítványt tartoznak előmutatni.

Az ekként felszerelt és a kassai tankerületi kir. főigazgatóságához intézett kérvények f. 1895. évi **november 15-ig** nyújtandók be a szatmári kir. kath. főgymnasium igazgatóságához és pedig azok részéről, kik katonai, vagy már állami szolgálattal vannak, illetékes hatóságuk útján, második pedig közvetlenül.

Budapest, 1895. évi szept. 18-án.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministertől.

5 Kilós kosár

CSEMEGE SZŐLŐT

1 frt. 50 krajczárért

✉ bérmentve küld ✉

FLEISCHER BÉLA

2-3 Nagy-Bányáról.

Menyasszonyi kelengyékét

A téli idény alkalmából

van szerencsém a helybeli és vidéki n. é. közönséggel tudatni, hogy

„HAZAI IPARCSARNOKOMBAN“

a legújabb **brassói, gácsi, szebeni és zsolnai gyapjuszövetek**, férfi öltözetek, nadrágok és kabátokra dus választékban megérkeztek; valamint gyári raktáron vannak valódi szépebbégi **gyepen fehérített lenárúk**, sima vásznak, damaszk asztal és ágyneműek, kávé terítékek, előnyomott táleza és kredencz kendők, asztalfutók, törölközők, gyári árakban; ugyisint **szepesiglói pamutvásznak**, **schiffonok, grádlík**; ó-budai **kék fesőárúk**, a legdivatosabb **velecek** (barhetek) **kassai kötszövött** árúk, női, férfi gyermek harisnyák, keztyük, alsó ingek, nadrágok, női muffok, gallérok, és **sapkák**;

✎ kész női és férfi fehérnemük, ✎

nyakkendők, kalapok, utazó **plédek**, téli **kendők, paplanok, madracok**, futó és asztal **szőnyegek**, erdélyi **pokróczok** ágy és asztalterítők, **függönyök**, a **legújabb divatu szövetek, diszitések**, szallagok, rövidárúk, kezdett munkák, bányai és erdélyi házi iparezickek; **kalotaszegi varottasok**, himzések, kötények, s több különlegességek.

A mélyen tisztelt közönség beesés pártfogását kérve, maradok

kész szolgálattal

PÁSKUJ IMRE.

1-3

felelősség mellett elfogadom

